

YAŞAMDA MALİ ÇÖZÜM
(30 Nisan 2015)
Yahya ARIKAN
malicozum@ismmmo.org.tr

ÇALIŞANLARI MUTLU ETME FORMÜLÜ: ASGARI'DEN VERGİYİ KALDIR!

Asgari ücretteki artış sadece parasal bir rakam değil, Türkiye'de ücretli olarak çalışan nüfusun kendisi ve ailelerinin geleceğini belirleyen bir husus. Türkiye'de neredeyse iki kişiden biri asgari ücretle çalışıyor. Dolayısıyla asgari ücret yalnızca bir gösterge rakamı değil, pek çok ailenin geçimini sürdürmek zorunda olduğu bir ücret konumunda.

Asgari ücrette 2015 yılının birinci ve ikinci altı ayı için yüzde 6 artış yapıldı. Buna göre; ilk altı ay için asgari ücret brüt bin 201 TL, net 949 TL, ikinci altı ay ise brüt bin 273 TL, net bin TL olarak belirlendi.

İlk altı ay uygulanan asgari ücret brütüyle, asgari ücretlinin eline geçecek tutar arasındaki 153,19 TL'lik fark ise gelir vergisi. Bu verginin kaldırılmasının bütçe üzerinde oluşturduğu yükü tespit etmeye çalıştık. Tabii ki bunu yaparken elimizdeki verilerden yararlandık ve bazı noktalarda rakamların ortalamasını esas aldık.

2015 yılı için asgari ücretlinin yıllık gelir vergisi matrahı 12 bin 622,44 TL. Asgari ücretli bu tutar üzerinden yüzde 15 vergi ödüyor. Buna göre asgari ücretli yıllık olarak bin 924,48 TL vergi ödeyecek.

Medeni Hallere Göre

Asgari ücret üzerinden alınan gelir vergisinin olumsuz etkisini ortadan kaldırmaya yönelik olarak Gelir Vergisi Kanunu'nun 31. maddesinde "Asgari Geçim İndirimi" düzenlemesi yapılmış. Asgari Geçim İndirimi; çalışanın aylık ücretinden kesilip devlete ödenmesi gereken Gelir Vergisinin, Asgari Geçim İndirimi tutarlık kısmının işveren tarafından devlet yerine işçiye ödenmesi anlamına geliyor.

2014 yılı verileri dikkate alınarak yaptığımız hesaplamaya göre, asgari ücretli bekar olduğunda aylık ortalama 60 TL Gelir Vergisi ödemekte iken, evli ve çocuğu olan çalışanın ödeyeceği Gelir Vergisi çocuk sayısı arttıkça düşmekte. Evli ve eşi çalışmayan 4 çocuk sahibi asgari ücretli 4 TL Gelir Vergisi ödüyor.

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığının 2014 yılı Faaliyet Raporu verilerine göre, beyan edilen toplam Gelir Vergisi kesintisinin yüzde 10,61'i asgari ücretliler üzerinden yapılan kesintilerden oluşuyor. Bu tutar 8.673.057.303,15 TL olarak gerçekleşmiş. Söz konusu rakam, asgari ücretlilere ödenen ücretler üzerinden kesilen brüt vergi miktarını gösteriyor.

Ancak asgari ücretlilerin medeni halleri dikkate alınarak, her bir asgari ücretli için 2014 yılı itibarıyla aylık olarak hesaplanan 80,33 TL ile 136,55 TL arasında Asgari Geçim İndirimi tutarı, asgari ücretliye iade ediliyor. Asgari Geçim İndirimi müessesesi çerçevesinde

iade edilen bu tutarlar, yukarıdaki kesinti tutarlarından indirilmiyor. Bu nedenle söz konusu rakamlar, asgari ücretlilerden kesilen net vergi tutarlarını ifade etmemekte.

Olumsuz Etki

Asgari Geçim İndirimi düşülmüş verginin tamamen kaldırılmasının bütçeye yaratacağı yük en fazla 3.717.068.629,35 TL olmakta, evli ve çocuklu asgari ücretliler için ise çocuk sayısı arttıkça 247.876.557,69 TL'ye kadar düşmekte.

Asgari ücret üzerinden alınan Gelir Vergisinin kaldırılmasının devlete olan maliyetini 2014 yılı gerçekleşen gelir vergisi tutarları üzerinden değerlendirdiğimizde; ortalama 1.810.919.139,42 TL olmaktadır. Bu tutarın toplam kesinti yoluyla ödenen vergiler içindeki payının yüzde 2,21 olduğu hesaplanıyor.

Bu tutarın genel bütçe vergi gelirleri içindeki payı ise yüzde 0,4.

Anayasamızda hüküm altına alınmış olan sosyal devlet ilkesi kapsamında; devlet, vatandaşına geçinebileceği kadar gelir yaratmak zorunda. Bu kapsamda asgari ücret üzerinden alınan verginin, asgari ücretli üzerinde yarattığı olumsuz etkiyi ortadan kaldırmak için düzenleme yapılması elzem ve bütçe üzerinde yaratacağı yük sanıldığı kadar fazla değil.

.....

İŞ GÜVENLİĞİNDE CEZALAR KATLANARAK ARTIYOR

İş güvenliği, hem çalışanlar ve hem de işverenler için büyük bir önem taşıyor. İş güvenliği ile ilgili yükümlülükler uymayan işverenlere idari para cezası uygulanıyor.

Buna göre 2015 yılında işverenlere;

- Risk değerlendirmesi yapmaması veya yaptırmaması durumunda 3 bin 700 TL,
- İş güvenliği uzmanı çalıştırmadığında her ay 6 bin 167 TL,
- İşyeri hekimi çalıştırmadığında her ay 6 bin 167 TL,
- İş kazası ve meslek hastalığı üç iş günü içerisinde SGK'ya bildirmede 2 bin 466 TL,
- Çalışan temsilcilerinin ve destek elemanlarının haklarını kısıtladığında ve gerekli imkanları sağlamadığında hakları kısıtlanan her birey için 1 bin 233 TL,
- Büyük endüstriyel kaza olabilecek işyerlerinden durdurulan işyerinde faaliyete devam etmek 98 bin 690 TL gibi para cezaları uygulanıyor.

6645 sayılı Torba Kanununun kabulü ile birlikte mevzuatta birçok değişiklik yapıldı. Bu değişikliklerin en önemlilerinden birisi de iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin idari para cezaları da artırılması.

Yeni düzenleme ile birlikte, işverenlere uygulanacak idari para cezaları işçi sayısı ve tehlike sınıfına göre değişiklik arz edecek. Buna göre;

* 10'dan az çalışanı bulunan işyerlerinden; az tehlikeli sınıfta yer alanlar için aynı miktarda, tehlikeli sınıfta yer alanlar için yüzde 25 oranında artırılarak, çok tehlikeli sınıfta yer alanlar için yüzde 50 oranında artırılarak,

* 10 ila 49 çalışanı bulunan işyerlerinden; az tehlikeli sınıfta yer alanlar için aynı miktarda, tehlikeli sınıfta yer alanlar için yüzde 50 oranında artırılarak, çok tehlikeli sınıfta yer alanlar için yüzde 100 oranında artırılarak,

* 50 ve daha fazla çalışanı bulunan işyerlerinden; az tehlikeli sınıfta yer alanlar için yüzde 50 oranında artırılarak, tehlikeli sınıfta yer alanlar için yüzde 100 oranında artırılarak, çok tehlikeli sınıfta yer alanlar için yüzde 200 oranında artırılarak uygulanacak.

Ancak katlamalı idari para cezası; çalışan sayısıyla çarpılarak verilen idari para cezalarında uygulanmayacak.